Sarveiskalvotulehdus

Lääkärikirja Duodecim 12.5.2022 *Yleislääketieteen erikoislääkäri Osmo Saarelma*

- Syyt ja oireet
- Milloin hoitoon
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Sarveiskalvo on silmän etummainen kirkas valoa taittava osa.
- Sarveiskalvolle aiheuttavat tulehduksia virukset, bakteerit sekä fysikaaliset tai kemialliset ärsykkeet.
- Sarveiskalvon tulehduksen varhainen toteaminen ja kiirelllinen hoito ovat tärkeitä sarveiskalvon samentumisen ja sen myötä näön heikkenemisen ehkäisemiseksi.

Syyt ja oireet

Sarveiskalvotulehduksen yleisimpiä aiheuttajia ovat virukset ja näistä tärkeimpinä herpesvirukset, joista tavallisin on myös huulissa esiintyvä <u>yskänrokkovirus</u>. Sen aiheuttaman sarveiskalvotulehduksen oireena on kipu, roskantunne, kyynelvuoto ja valonarkuus silmässä. <u>Sidekalvotulehduksesta</u> poiketen yskänrokkoviruksen aiheuttamissa sarveiskalvotulehduksissa ei yleensä esiinny rähmää, vaikka sidekalvo saattaakin punoittaa.

Adenoviruksen aiheuttamiin silmätulehduksiin voi sen sijaan liittyä runsastakin rähmimistä. Alkuvaiheen oireiden parantuessa eräät adenovirustyypit jättävät lisäksi sarveiskalvoon useita kuukausia kestäviä pieniä samentumia, jotka aiheuttavat kiusallista ärsytystä. Adenovirukset ovat myös erittäin tarttuvia ja voivat aiheuttaa lähipiirissä sarveiskalvotulehdusepidemian.

Joskus silmän seudulla pääasiassa <u>vyöruusuna</u> esiintyvä vesirokkovirus voi tulehduttaa myös sarveiskalvon. Vyöruusun aiheuttamaan silmätulehdukseen liittyy yläluomen ja usein nenän seudun punoitus ja rakkulainen ihottuma.

Sarveiskalvon bakteeritulehdukset ovat melko harvinaisia. Tavalliset sidekalvotulehduksia aiheuttavat bakteerit eivät pysty läpäisemään tervettä sarveiskalvoa suojaavaa pintakerrosta eivätkä siten aiheuta sarveiskalvotulehdusta. Siihen pystyvät vain eräät harvat bakteerilajit, esimerkiksi tippuribakteeri. Kuitenkin, jos sarveiskalvo on esimerkiksi piilolasien käytön, pintavamman tai vaikean kuivasilmäisyyden vaurioittama, sarveiskalvotulehduksen voivat aiheuttaa tavallisetkin bakteerit, kuten stafylokokit.

Bakteerit takertuvat piilolaseihin, ja silmässä muuten harvinaiset gramnegatiiviset bakteerit viihtyvät myös piilolasien säilytyskotelossa, jos kotelo on huonosti puhdistettu. Näistä bakteereista hankalin on pseudomonas, jonka aiheuttama ärhäkkä sarveiskalvotulehdus on erittäin nopeasti etenevä. Se voi johtaa myös pysyvään näön heikkenemiseen.

Bakteeritulehdukseen liittyy rikantunne, silmäsärky, näön heikkeneminen, silmän punoitus ja valonarkuus. Sarveiskalvossa näkyy useimmiten harmahtava tulehduspesäke.

Silmien altistuminen ilman suojausta ultraviolettisäteilylle tai hitsausliekin valokaarelle

voi aiheuttaa sarveis- ja sidekalvojen tulehduksen, jonka oireina ovat kipeät, punaiset ja hyvin valonarat silmät sekä runsas kyynelvuoto.

Myös allergiseen silmän <u>sidekalvotulehdukseen</u> voi joskus liittyä sarveiskalvon tulehdus, joka pitkittyessään voi aiheuttaa sarveiskalvon samentuman.

Milloin hoitoon

Särky, punoitus, valonarkuus ja roskantunne silmässä ovat syy hakeutua välittömästi lääkärin hoitoon. Hoito riippuu tulehduksen aiheuttajasta. Virustulehdusta hoidetaan yleensä asikloviirilla tai muulla viruslääkkeellä, bakteeritulehdusta antibiootein. Piilolasien käyttö on lopetettava välittömästi, kunnes tulehdus on täysin parantunut.

UV-säteliyn aiheuttaman sarveiskalvotulehduksen pääasiallinen hoito on kipulääkitys. Hämärässä tai pimeässä oleskelu vähentää oireita.

Artikkelin tunnus: dlk00325 (027.001) © 2022 Kustannus Oy Duodecim